

Boşanma Göstergeleri Ölçeği -Kısa Formu (BGÖ-KF): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ayşe Cansu Bilgen*¹ ve Turgut Türkdoğan²

Öz

Gottman Çift Terapisi, istikrarlı ilişkilere sahip çiftler ile ilişkisel çözülmeye ve boşanmaya yakın çiftleri ayırt etmeye yönelik kapsamlı araştırmalar yürütmektedir. Bu çalışmanın amacı Gottman Çift Terapisi temel alınarak yapılandırılmış 54 maddelik Boşanma Göstergeleri Ölçeği'nin kısa bir formunu geliştirmek ve psikometrik özelliklerini değerlendirmektir. İlgili ölçeğin çok değişkenli çalışmalarda kullanım kolaylığını artırmak amacıyla, orijinal ölçekteki her bir alt boyut için faktör yük değerleri en yüksek olan ve ait olduğu faktör dışındaki diğer maddelerle faktörleşme eğilimi göstermeyen 21 madde, kısa form çalışması için aday madde havuzuna seçilmiştir. 460 evli katılımcı üzerinde yürütülen açımlayıcı faktör analizi sonucunda beş faktörden ve 19 maddeden oluşan bir kısa form elde edilmiştir. 247 evli katılımcıdan oluşan ikinci bir çalışma grubu üzerinde yürütülen doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da 19 maddelik kısa formun yapı geçerliğini güçlü şekilde desteklemiştir. Kısa formun iç-tutarlılığı Cronbach-alpha katsayısıyla incelenmiştir, Cronbach-alpha katsayısı, Açımlayıcı faktör analizi çalışma grubunda .80, Doğrulayıcı faktör analizi çalışma grubunda ise .83 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçüt bağıntılı geçerlik analizleri, Boşanma Göstergeleri Ölçeği Kısa Formunun artan eş tükenmişliğiyle pozitif yönde ve evlilik doyumu ile negatif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Mevcut bulgular, Boşanma Göstergeleri Ölçeği Kısa Formunun evli bireylerin ilişkisel çözülme göstergelerini değerlendirmeye yönelik kısa, geçerliliği ve güvenirliliği kanıtlanmış bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Sözcükler

Boşanma göstergeleri
Evli bireyler
Gottman çift terapisi
Güçlü ilişki evi modeli

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi

10 Mart 2025

Kabul Tarihi

8 Temmuz 2025

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Short Form of the Divorce Predictors Scale (DPS-SF): Validity and Reliability Study

Abstract

Gottman Couple Therapy has significantly contributed to the marriage and family therapy literature by distinguishing couples in stable relationships from those at risk of dissolution. This study aimed to develop a short form of the 54-item Divorce Predictors Scale, grounded in Gottman Couples Therapy, and to evaluate its psychometric properties. To increase its utility in multivariate research, 21 candidate items were selected based on their highest factor loadings and sub-dimensional specificity, while avoiding cross-loadings. Exploratory factor analysis conducted with 460 married participants resulted in a five-factor, 19-item short form. Confirmatory factor analysis with an independent sample of 247 married participants supported the construct validity of this short form. Internal consistency reliability was strong, with Cronbach's alpha values of .80 for the Exploratory factor analysis sample and .83 for the Confirmatory factor analysis sample. Criterion-related validity was supported by positive correlations with couple burnout and negative correlations with marital satisfaction. These findings suggest that the Divorce Predictors Scale Short Form is a brief, reliable, and valid tool for assessing predictors of relationship dissolution in married individuals.

Keywords

Divorce predictors
Gottman couples therapy
Married individuals
The sound relationship house

Article Info

Received

March 10, 2025

Accepted

July 8, 2025

Article Type

Research Paper

Atıf: Bilgen, A. C. ve Türkdoğan, T. (2025). Boşanma göstergeleri ölçeği -kısa formu (BGÖ-KF): Geçerlik ve güvenirlilik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 26(3), 262-278. <https://doi.org/10.12984/egcedf.1652829>

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

¹ Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, Türkiye, aysecansusonmez@gmail.com.

² Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, Türkiye, tturkdogan20@gmail.com

Bu eser Creative Commons Atınlı-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı ile yayımlanmıştır.

Extended Abstract

Introduction

Gottman Couples Therapy was formulated based on research conducted in the *Love Lab*, to analyze the characteristics of happy versus unhappy couples, to reduce the behavior patterns that predict divorce, and to support the development of behaviors that promote relationship stability. Considering these findings, the *Sound Relationship House* model was developed (Driver et al., 2012; Gottman, 1999; Gottman et al., 2019a).

The Sound Relationship House model emphasizes the positive dimensions of couple relationships framed by trust and commitment. Key elements include creating love maps to understand each other deeply, sharing admiration and mutual respect, and engaging in constructive interactions with empathy and humor. Happy couples maintain a positive perspective, practice forgiveness, and manage conflicts constructively by recognizing emotional and physiological responses, reframing arguments, and focusing on solutions. Additionally, they share common dreams while respecting individual aspirations, fostering shared meaning through rituals, values, and mutual support (Driver et al., 2012; Gottman & Schwartz-Gottman, 2023).

Gottman and his team identified specific negative communication behaviors as especially destructive. These behaviors—criticism, defensiveness, stonewalling, and contempt—were collectively termed the *Four Horsemen of the Apocalypse* due to their detrimental impact on relationships. Another characteristic of distressed marriages is a harsh initiation of conflicts, often marked by criticism or contempt (Gottman & Silver, 1999). As a consequence of one partner's negative behaviors (e.g., criticism, contempt, defensiveness), the other may experience *emotional flooding* along with physical manifestations such as sweating, and rapid breathing. This sudden, exhausting cascade of negative behaviors can leave the affected partner feeling vulnerable and in a state of constant vigilance to avoid repeating such an experience—a further sign that the relationship is moving toward dissolution (Driver et al., 2012; Gottman & Silver, 1999). Another aspect investigated in Love Lab is how couples define their relationship; in healthy marriages, couples often view their shared past with warmth, even perceiving past challenges as experiences that ultimately strengthened their bond. In contrast, unhappy couples tend to recall negative memories with predominance of anger and criticism (Driver et al., 2012).

Yöntem and İlhan (2018) contributed to the literature by developing the Divorce Predictors Scale (DPS) based on Gottman's Couple Theory. DPS consists of 54 items across five sub-dimensions. DPS is the only instrument in the Turkish literature entirely grounded in Gottman Couples Therapy, and its validated use in couple and family counseling provides a framework for testing the Gottman Model in Turkish samples.

While DPS has a strong theoretical foundation, its 54-item length may present practical challenges. Long scales can be time-consuming for participants, reduce motivation, and compromise response reliability (Büyüköztürk et al., 2008; Kleka & Soroko, 2018). They may also be less appealing to researchers. As a result, developing short forms of existing scales has become a common alternative (Koğar, 2020). This research aims to develop a short form of DPS that retains the original's validity while enhancing economy and usability.

Method

This study focuses on the development of a scale. Data were collected using a convenience sampling method. Demographic Information Form, Divorce Predictors Scale (DPS) (Yöntem & İlhan, 2018), Couple Burnout Measure Short Form (CBMS) (Çapri, 2013), and Marriage Life Scale (MLS) (Tezer, 1996) were applied to participants. Data for the EFA were collected in May 2024, and for the CFA in October 2024.

For the EFA, data were gathered from 460 married participants (marriage duration: at least six months). 333 participants (72.4%) were female and 127 (27.6%) were male. The age range was 21 to 61 years ($M = 37.70$, $SD = 8.29$). The CFA was conducted with data from 247 married participants (marriage duration: at least six months). In this sample, 156 participants (63.2%) were female and 91 (36.8%) were male, with an age range of 25 to 62 years ($M = 35.65$, $SD = 7.41$). Most of the participants in both samples were highly educated and self-identified as middle socioeconomic status. SPSS Statistic 26 package program was used for EFA; AMOS 21 program was used for CFA.

The psychometric properties of the 54-item long form of DPS were reviewed, and items with the highest loadings for each factor that did not cross-load on other factors and best represented the theoretical constructs were selected, resulting in a candidate pool of 21 items for the short form.

Findings

The EFA on 21 items led to the removal of two items due to cross-loadings ($\geq .32$) or factor loadings different from the original form. The final analysis yielded a five-factor solution with 19 items, with eigenvalues ranging from 1.32 to 4.96 and accounting for 53.71% of the total variance. For the last 19 items, factor loadings ranging from .404 to .852 and common factor variances .27 to .76. CFA was performed on the independent CFA sample.

Based on modification indices, covariance was allowed between items bg1 and bg4, and between bg9 and bg10. The final model demonstrated good fit: $\chi^2 = 214.807$, $p < .001$; $\chi^2/df = 1.53$; $GFI = .91$; $AGFI = .88$; $CFI = .96$; $RMSEA = .047$.

Inter-factor correlations revealed inverse relationships between the sub-dimensions representing positive relational processes (shared meaning and forgiveness and love maps) and those representing negative processes (negative conflict behaviors, stonewalling, and defensiveness). The only exception was a non-significant relationship between the love maps and defensiveness sub-dimensions, while a weak but significant negative relationship was found between negative conflict behaviors and stonewalling.

Item-total correlation analysis showed that all items had corrected correlations exceeding .30 ($p < .05$), supporting their consistency within each subscale. Discriminant analysis, comparing the lower and upper 27% of scores revealed a significant difference (lower group: $M = 34.17$, $SD = 3.46$; upper group: $M = 55.09$, $SD = 5.58$; $p < .001$), indicating effective discrimination.

DPS-SF mean scores did not significantly differ by gender, age, or duration of marriage ($p > .05$). However, parents scored higher than married individuals without children ($p < .05$), suggesting that parenthood may be linked to an increased risk of relational dissolution.

Cronbach's alpha coefficients were calculated for each sample. In the EFA sample, the overall alpha was .80; sub-dimension alphas were .81 (shared meaning and forgiveness), .80 (love maps), .78 (defensiveness), .81 (stonewalling), and .77 (negative conflict behaviors). In the CFA sample, the overall alpha was .83; sub-dimension alphas were .82 (shared meaning and forgiveness), .88 (love maps), .71 (defensiveness), .87 (stonewalling), and .78 (negative conflict behaviors).

Discussion and Conclusion

This study seeks to develop a short form of the DPS based on Gottman Couple Theory and evaluate its psychometric properties among married adults. EFA results showed that the final 19-item, five-factor structure accounted for 53.71% of the variance, with factor loadings consistent with the theoretical framework. The subsequent CFA supported the structure, with excellent fit indices ($\chi^2 = 214.807$, $p < .001$; $\chi^2/df = 1.53$; $AGFI = .88$; $GFI = .91$; $CFI = .96$; $RMSEA = .047$). Discriminant and criterion-related validity analyses confirmed that the DPS-SF effectively differentiates individuals at higher risk for divorce, as evidenced by its associations with increased couple burnout and reduced marital satisfaction. DPS-SF scores did not differ according to age, gender or marriage duration. However, parents scored significantly higher than married individuals without children, aligning with literature that suggests having children may increase conflict and stress (Grunow & Evertsson, 2016; Kaźmierczak & Karasiewicz, 2019; Huss & Pollmann-Schult, 2019; Rauch-Anderegg et al., 2019).

The correlations among sub-dimensions align with theoretical expectations. In particular, the shared meaning and forgiveness sub-dimension exhibited relatively stronger associations with the other dimensions, suggesting it may play a buffering role by both enhancing positive interactions and mitigating negative ones. A modest positive correlation between stonewalling and defensiveness ($r = .191$, $p < .001$) implies that these behaviors may reinforce each other, while the weak negative correlation between stonewalling and negative conflict behaviors ($r = -.108$, $p < .05$) indicates that withdrawal during conflict might limit overt negative communication yet potentially hinder constructive resolution. However, since this situation also limits the possibility of establishing healthy communication to resolve conflicts, both behaviors may have long-term adverse effects on marital relationships.

The DPS-SF maintains the robust psychometric properties of the original scale while offering the practical advantages of brevity, including reduced administration time and improved participant engagement. Consequently, the DPS-SF is a valuable and user-friendly tool for both researchers and practitioners seeking to assess divorce risk within the framework of Gottman Couples Therapy.

This study is limited by its reliance on convenience sampling, which yielded a relatively homogeneous sample in terms of education and socioeconomic status. Future research should investigate the DPS-SF in more diverse populations to enhance generalizability. Additionally, while the DPS-SF captures key aspects of Gottman Couples Therapy, it does not encompass all theoretical dimensions of the model, which may affect content validity.

Giriş

Evlilik, bireylerin maddi ve manevi bağlar kurarak ortak bir yaşam inşa ettiği temel bir kurumdur. Ancak çiftlerin yaşam boyu mutluluk beklentilerine rağmen; olumsuz iletişim örüntüleri (Gottman, 1999), stres (Bodenmann ve diğer. 2007), çatışmalarla işlevsiz başa çıkma yöntemleri (Gottman ve Silver, 1999) ve evlilik uyumunun sağlanamaması (Erbek ve diğer., 2005) gibi etkenler ilişkisi doyumunun azalmasına ve nihayetinde evliliğin sonlanmasına neden olabilmektedir. Evlilik ve çift danışmanlığı alanında birçok araştırmacı, evlilikte çift ilişkisinin dinamiklerini anlamak, evlilik istikrarını korumak ve boşanmaya yol açan göstergeleri tespit etmek amacıyla kapsamlı çalışmalar yürüterek çeşitli yaklaşımlar geliştirmiştir (Gladding, 2011, 2018). Bu alandaki en tanınmış yaklaşımlardan biri ise John Mordecai Gottman tarafından geliştirilen *Gottman Çift Terapisi*'dir.

Gottman Çift Terapisi, Sevgi Laboratuvarı (*Love Lab*) adı verilen araştırmalar kapsamında gönüllü çiftlerin çatışma sırasında stres ve rahatlama belirtilerinin gözlemlenmesi; kalp atışı, nefes alışı hızı, vücut sıcaklığı gibi fizyolojik ölçümlerinin kaydedilmesi (Driver ve Gottman, 2004; Gottman ve diğer., 1998) ve evlilik istikrarı üzerine yapılan çoğunluğu boylamsal araştırmaların bulguları (Carrère ve diğer., 2000; Gottman ve Levenson, 1992, 1999, 2002; Shapiro ve Gottman, 2005) doğrultusunda geliştirilmiştir. Araştırmaların temel hedefi mutlu ve mutsuz çiftlerin özelliklerini analiz ederek boşanmayı öngören davranış örüntülerini azaltmak ve çiftlerin ilişki istikrarını destekleyen davranışları geliştirmelerine katkıda bulunmaktır. Elde edilen bulgular ışığında *Güçlü İlişki Evi* (*The Sound Relationship House*) modeli geliştirilmiştir (Driver ve diğer., 2012; Gottman, 1999; Gottman ve diğer., 2019a).

Gottman Çift Terapisinin, Güçlü İlişki Evi Modelinde yer verdiği kavramlar çift ilişkisinin pozitif yönlerini ifade etmektedir (Gottman ve Schwartz-Gottman, 2023). Güçlü İlişki Evi, güven ve bağlılıkla çerçevelenmiş ilişkisel süreçleri içermektedir. İlişkisel süreçlerin ilk basamağında sevgi haritalarını oluşturabilmek vardır. Bu çiftler birbirlerinin iç dünyalarını; ihtiyaçlarını, önceliklerini, endişelerini, geçmiş deneyimlerini ve gelecek planlarını bilirler ve hissederler (Gottman ve Silver, 1999). Güçlü İlişki Evinin diğer bir bileşeni olan ilgi ve beğeniyi paylaşmak, eşlerin birbirlerine duyduğu ilgi ve saygıyı yansıtır ve bu duyguları ifade etmelerine olanak tanır (Gottman ve diğer., 2019b). Mutlu çiftler, birbirlerine aktif ilgi gösterme, sohbet etme, şefkatli davranma, mizah ve empati ile duygusal destek sunma gibi samimi etkileşimlerle birbirlerine yönelirler. Bu çiftler birbirlerine karşı olumlu bakış açısına sahiptirler; partnerlerinin olumsuz davranışlarını kişiselleştirmeden önce ona hata payı tanır ve iyi niyetle yaklaşırlar (Gottman ve Schwartz-Gottman, 2023). Her evlilikte anlaşmazlıklar kaçınılmazdır; ancak bu anlaşmazlıkların yapıcı bir yaklaşımla ele alınması büyük önem taşır. Olumsuz giden bir tartışma sırasında duygusal (öfke, hayal kırıklığı vb.) ve fizyolojik (kalp atışı, vücut sıcaklığı vb.) değişimlerin farkında olmak, gerektiğinde mola vermek, tartışmayı yeniden yapılandırmak ve çözüme odaklanmak, istikrarlı bir evlilik için gerekli becerilerdir (Gottman, 1999). Bununla birlikte, mutlu çiftler ortak hayalleri ve amaçları paylaşırken, birbirlerinin bireysel hedeflerine de saygı gösterirler. Ortak anlam yaratma, çiftlerin arasındaki ritüeller, ortak hedefler ve değerler, birbirlerinin yaşam rollerini desteklemek ve hayata müşterek bir bakış açısıyla yaklaşmak gibi unsurlarla şekillenir (Gottman ve Schwartz-Gottman, 2023).

Gottman ve ekibi, çatışma sırasındaki olumsuz iletişim davranışlarının bazılarını diğerlerine kıyasla çok daha yıkıcı bulmuş ve bu tür davranışların ilişkisel çözümü hızlandırdığını fark etmişlerdir. Bunlar (a) *eleştiri*, (b) *savunmacılık*, (c) *duvar örme* ve (d) *aşağılamadır* ve ilişkiye dair yıkıcı etkilerinden dolayı bu davranış örüntülerine Gottman tarafından *Mahşerin Dört Atlısı* adı verilmiştir (Gottman ve Silver, 1999). Mahşerin Dört Atlısı dengesiz bir şekilde birbirlerini tetiklemekte (Fowler ve Dillow, 2011) ve romantik ilişkilerde ayrılığı güçlü bir şekilde öngörmektedir (Gottman ve Schwartz-Gottman, 2023; Gottman ve Silver, 1999). Dört Atlıdan ilki olan eleştiri, problemli evliliklerde oldukça yaygındır. Eleştiri, çatışma sırasında mevcut sorun yerine partnerin karakterini hedef alır ve karakterine yönelik saldırılar içerir. Ayrıca eleştiri, partnere yönelik *asla* veya *her zaman* gibi genelleme ifadeleriyle desteklenerek daha yıkıcı hale gelir (Gottman ve diğer., 2019b). Bir partnerin eleştiriye başvurması doğal olarak diğer partnerde savunmacılığa yol açar (Gottman, 1999). Savunmacılık, saldırıya karşı kendini korumanın yolu gibi görünse de bir partnerin çatışmaya neden olan problemde sorumluluk kabul etmemesini de içermektedir. Eleştiri ve savunmacılığın sıklıkla görüldüğü çatışmalarda, partnerlerin bu olumsuz döngüden bunalarak diğer partnere duvar örme kaçınılmaz hale gelir. Duvar ören partner, sözlü ya da sözsüz olarak diğer partnerle iletişimde bulunmak istemediğini belirtir. Aşağılama, Dört Atlı arasında ilişkiye en çok zarar veren davranış örüntüsü olarak kabul edilmektedir. Sağlıklı ilişkilerde dahi diğer üç davranış örüntüsü zaman zaman gözlemlenebilse de aşağılama nadiren ortaya çıkar. Aşağılama, ilişkide bir partnerin kendisini diğerinden üstün gördüğü ve diğerine saygı duymadığı bir tutumu yansıtır (Driver ve diğer., 2012; Gottman ve Schwartz-Gottman, 2023). Saldırgan ve savunucu tutumlar evliliğin ilk yıllarında ortaya çıkarken; duvar örme genellikle evliliğin ilerleyen yıllarında ortaya çıkmaktadır (Gottman ve Levenson, 1992).

Mutsuz ya da ilişkisel çözülmeye yakın evliliklerin diğer özelliklerinden biri ise tartışmaya eleştiri veya küçümseme ile başlayarak sert bir başlangıç yapmaktır. Sert bir başlangıç, bir tartışmanın sağlıksız ilerleyeceğinin ve uzun vadede evliliğin kötüye gideceğinin ilk işaretlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Gottman ve Silver, 1999). Bir partnerin olumsuz davranışlarının (eleştiri, aşağılama, savunmacılık gibi) bir sonucu olarak, diğer

partnerin duygusal taşma ya da bunalma (*flooding*) olarak adlandırılan bir durumu deneyimlemesi olasıdır. Duygusal taşmaya kalp çarpıntısı, terleme, hızlı nefes alıp verme gibi fiziksel bulgular da eşlik eder. Ani gelişen ve yipratıcı nitelikteki bu olumsuz davranışlar, partnerin kendisini savunmasız hissetmesine yol açar ve benzer bir deneyimi yaşamamak için sürekli bir tetikte olma hali geliştirir. Bu durumlar, ilişkinin çözülmeye doğru ilerlediğinin başka bir işareti olarak değerlendirilir (Driver ve diğer., 2012; Gottman ve Silver, 1999).

Gottman (1999), bir çiftin herhangi bir anlaşmazlıkta izlediği iletişim modelinin, boşanmayı öngörmek için yeterli olduğunu ifade etmiştir. Çiftlerin gergin bir tartışma sırasında tansiyonu azaltmak amacıyla başvurdukları onarma girişimlerinin—örneğin ara vermek ya da tartışmayı yeniden yapılandırmak gibi—başarısı ya da başarısızlığı, ilişkinin sağlığı açısından kritik bir rol oynar. Mutsuz evliliklerde, Dört Atlının varlığı ile onarma girişimlerinin başarısızlığı arasında güçlü bir döngü gözlemlenmektedir (Gottman ve Silver, 1999). Araştırmalarda ele alınan bir diğer konu ise çiftlerin ilişkilerini nasıl tanımladıklarıdır. Mutlu evliliklerde, çiftlerin ilişki geçmişlerine genellikle sevgi ve takdirle baktıkları; geçmişte yaşadıkları zorlukları ise mevcut ilişkilerini güçlendiren deneyimler olarak yorumladıkları görülmektedir. Mutsuz çiftlerde ise durum tam tersidir, geçmişe dönük anılar olumsuz hatırlanır, öfke ve eleştiri duyguları ağır basar (Driver ve diğer., 2012).

Gottman Çift Kuramı, çeşitli ampirik araştırmalarla desteklenmekte ve evlilik ilişkilerindeki dinamikleri anlamada önemli bir çerçeve sunmaktadır. Gottman ve Levenson (2000), evli çiftlerle yürüttükleri uzun vadeli bir boylamsal çalışmada, Mahşerin Dört Atlısı olarak adlandırılan davranış örüntülerinin, yedi yıl içinde boşanmayı öngördüğünü belirlemişlerdir. Ayrıca, duygusal kopukluk yaşayan ve genel olarak olumlu duygulanımı düşük olan çiftlerin, evliliğin ileri yıllarında, genellikle yedi ila on dört yıl sonra boşanma ihtimallerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, çatışmaya sert bir başlangıç yapmak (Kavak, 2018), duvar örme (Joaquim ve diğer., 2018) ve küçümseme davranışlarının (Hooper ve diğer., 2017) ilişki doyumunu olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Yöntem ve İlhan (2018), Gottman Çift Kuramını temel alan Boşanma Göstergeleri Ölçeğini (BGÖ) geliştirerek alan yazına katkıda bulunmuşlardır. Türkiye’de hızla artan boşanma oranları nedeniyle (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2024), BGÖ ile evli çiftlerin boşanma ihtimallerinin öngörülmesi ve önleyici çalışmaların yapılabilmesi amaçlanmıştır. BGÖ, 54 madde ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. BGÖ incelendiğinde tartışmaya sert başlangıçlar yapmak ile Mahşerin Dört Atlısını yansıtan eleştiri ve aşağılama davranışlarının *negatif çatışma davranışları* adı verilen boyutta toplandığı görülmektedir. Mahşerin Dört Atlısının diğer iki bileşenini yansıtan *duvar örme* ve *savunma* kavramları ölçeğin ikinci ve üçüncü alt boyutlarını oluşturmaktadır. BGÖ’nün diğer iki alt boyutunu, Gottman Çift Terapisinde yer alan *ortak anlam ve affetme* ile *sevgi haritaları* kavramları oluşturmaktadır. BGÖ psikometrik özellikleri bakımından geçerli ve güvenilir ölçme aracıdır. Bununla birlikte Türkiye’deki alan yazında kuramsal olarak tümüyle Gottman Çift Terapisine dayanan tek ölçme aracıdır. Dolayısıyla çift ve aile danışmanlığı alanında geçerliği desteklenmiş olan BGÖ, Gottman Modelinin Türk örneklemine de test edilmesine olanak sağlamaktadır (Yöntem ve İlhan, 2018).

Kuramsal olarak değerli bir altyapı sunan BGÖ’nün 54 maddeden oluşması çeşitli dezavantajlara sebep olabilir. Bir ölçekte madde sayısı arttıkça zamanın ve emeğin ekonomik kullanımı zorlaşmaktadır (Kleka ve Soroko, 2018). Örneğin ölçek formlarının, katılımcılar tarafından tamamlanması daha fazla zaman almaktadır. Bununla birlikte uzun veri toplama bataryaları katılımcılarda motivasyon düşüklüğüne dolayısıyla maddelerin boş bırakılmasına ya da içtenlikle cevaplanma ihtimallerinin azalabilmesine neden olabilmektedir (Wu ve diğer., 2025). Katılımcının motivasyon düşüklüğünden kaynaklanan hatalar, güvenilirliğe tehdit oluşturabilmektedir (Büyüköztürk ve diğer., 2008). Diğer yandan uzun ölçeklerin araştırmacılar tarafından tercih edilebilirliği azalabilmektedir. Bu gibi durumlarda var olan ölçeğin kısa formunun geliştirilmesi bir alternatif olarak tercih edilebilmektedir. “*Özellikle son 20 yılda psikolojik testlerin kısa formunun kullanımı yaygınlaşmıştır.*” (Koğar, 2022, s. 583). Alan yazında çok değişkenli çalışmalarda kullanım kolaylığı, farklı kültürlerde uygulamanın kolaylaşması, daha az davranış ölçerek zaman tasarrufu, araştırma hedeflerine daha hızlı ulaşım gibi nedenlerle kısa form geliştirme çalışmalarının yapıldığı görülmektedir (Koğar, 2020). Bu doğrultuda, bu çalışmada ekonomikliği ve kullanım kolaylığını sağlamak amacıyla BGÖ ile aynı geçerliğe sahip bir kısa form geliştirilmesi planlanmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Çalışma kapsamında 54 maddelik Boşanma Göstergeleri Ölçeğinin kısa formunun geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu. Formda araştırmaya katılan bireylere ilişkin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum ve sosyoekonomik düzey gibi sosyo-demografik özelliklere ilişkin sorular yer almaktadır.

Boşanma Göstergeleri Ölçeği (BGÖ). Boşanma Göstergeleri Ölçeği, John Gottman'ın çift terapisi üzerine yaptığı araştırmalar temelinde Yöntem ve İlhan (2018) tarafından geliştirilmiştir. AFA sonucunda ($n = 250$) beş faktörlü ve 54 maddelik bir yapıya ulaşılmıştır. Elde edilen yapı toplam varyansın %60.43'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin alt boyutları: ortak anlam ve affetme, sevgi haritaları, negatif çatışma davranışları, duvar örme ve savunma olarak isimlendirilmiştir. Yapılan DFA ($n = 250$) analizinin ardından kuramsal öneriler de dikkate alınarak çeşitli modifikasyonlar yapılmıştır ($\chi^2 = 3394.94$ ($p < .001$); $\chi^2/ sd = 2.49$; RMSEA = .07; GFI = .77; NNFI = .95; CFI = .95; IFI = .95; SRMR = .09). Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları *ortak anlam ve affetme* boyutu için .96, *sevgi haritası* boyutu için .92, *savunma* boyutu için .80 *duvar örme* boyutu için .78, *negatif çatışma davranışları* boyutu için .88; tüm ölçek için .95 olarak analiz edilmiştir.

BGÖ, beşli Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin toplam puanı hesaplanırken sevgi haritası boyutu ile ortak anlam ve affetme boyutuna verilen yanıtların ters kodlanması gerekmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça çiftlerin boşanma risklerinin yükseldiği varsayılmaktadır. Örnek maddeler: “İhtiyaç duyduğumuzda eşimle tartışmalarımızı baştan alıp düzeltebiliriz.” (*ortak anlam ve affetme alt boyutu*). “Eşimin iç dünyası hakkında bilgiye sahibim.” (*sevgi haritası alt boyutu*). “Tartışmalarımız sırasında hakaret edebiliyorum.” (*negatif çatışma davranışları alt boyutu*). “Eşimle tartışmaya girmektense sessiz kalmayı tercih ederim (duvar örme alt boyutu). “Evdeki problemler konusunda hatalı olan taraf ben değilim.” (*savunma alt boyutu*).

Eş Tükenmişliği Ölçeği Kısa Formu (ETÖ-KF). Pines ve diğerleri (2011) tarafından geliştirilen ölçek, Çapri (2013) tarafından Türkiye'ye uyarlanmıştır. Yapı geçerliğini değerlendirmek amacıyla, 460 katılımcıdan elde edilen veriler temel alınarak Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır. AFA sonucunda ölçeğin on maddeden oluşan toplam varyansın %55.62'sini açıklayan tek faktörlü yapısı elde edilmiştir. Ölçüt bağımlı geçerliğinin değerlendirilmesi için Maslach Tükenmişlik Envanteri (Maslach ve Jackson, 1981) ile ETÖ-KF arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonel ilişki bulunmuştur. ETÖ-KF'nin Cronbach alpha değeri .91 olarak analiz edilmiştir. Madde-toplam korelasyonlarının .41 ile .76 arasında değiştiği görülmüştür. Test tekrar test ölçümü için dört hafta arayla toplanan verilerin Pearson korelasyon katsayıları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($r = .90$, $p < 0.01$) Ölçek maddeleri kişinin partnerine karşı duygusal durumunu derecelendirdiği ifadelerden oluşmaktadır. Örneğin; “yorgun”, “umutsuz”, “eşi/partneri ile ilgili hayal kırıklığına uğramış”. (Çapri, 2013).

Evlilik Yaşamı Ölçeği (EYÖ). EYÖ, Tezer (1996) tarafından geliştirilen ölçek, evlilik doyumunu ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır ve tek faktörlü bir yapı göstermektedir. EYÖ, beşli Likert tipi bir ölçektir. EYÖ'den alınan puanın yükselmesi, daha yüksek evlilik doyumuna işaret etmektedir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.85; Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı .91 olarak analiz edilmiştir. Örnek maddeler: “Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.”, “Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.”

Veri Toplama Süreci

Öncelikle ölçekleri geliştiren araştırmacılara e-posta yoluyla ulaşılmıştır ve araştırmanın amacı ifade edilerek gerekli izinler alınmıştır. Veriler, uygun örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Bu yöntemde araştırmacı, en kolay ulaşılabilir katılımcılardan başlayarak yeterli örneklem büyüklüğüne ulaşmayı hedeflemektedir (Cohen ve diğer., 2017/2021). Google Forms üzerinden oluşturulan araştırma daveti örneklem açısından çeşitliliği ve yaygınlığı sağlamak amacıyla merkez kampüste öğrenim gören üniversite öğrencilerinin aracılığıyla evli bireylere iletilmiştir. AFA için verileri 2024 yılı mayıs ayında; DFA için ekim ayında toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Açıklayıcı Faktör Analizi için Çalışma Grubu. Açıklayıcı Faktör Analizi için en az altı aylık evli 460 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur. Buna göre katılımcıların 333'ü kadın (% 72.4), 127'si erkektir (% 27.6). Çalışma grubunun yaş aralığı 21 ile 61 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 37.70 olarak bulunmuştur ($ss = 8.29$). Çalışma grubunu oluşturan katılımcıların çoğunun yüksek eğitim düzeyine sahip olduğu ve kendilerini orta sosyoekonomik düzey olarak algıladığı görülmektedir.

Doğrulamalı Faktör Analizi için Çalışma Grubu. Ölçeğin Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) en az altı aylık evli olan 247 katılımcıdan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin demografik istatistikler Tablo 1'de verilmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların 156 'sı (% 63.2) kadın; 91'i (%36.8) erkektir. Çalışma grubunun yaş aralığı 25 ile 62 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 35.65 ($ss = 7.41$) olarak bulunmuştur. Katılımcıların çoğunun yüksek eğitim düzeyine sahip olduğu ve kendilerini orta sosyoekonomik düzey olarak algıladığı görülmektedir.

Tablo 1

Araştırmanın Katılımcılarına İlişkin Demografik İstatistikler

		AFA Katılımcılar		DFA Katılımcılar	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	333	72.4	156	63.2
	Erkek	127	27.6	91	36.8
Çocuk Sayısı	Çocuğum yok	116	25.2	77	31.2
	1 çocuğum var	131	28.5	89	36
	2 çocuğum var	179	38.9	62	25.1
	3 ve daha fazla çocuğum var	34	7.4	19	7.7
Eğitim Düzeyi	Okur-yazar	1	2	0	0
	İlkokul mezunu	6	1.3	3	1.2
	Ortaokul mezunu	6	1.3	4	1.6
	Lise mezunu	47	10.2	8	3.2
	Üniversite/yüksekokul mezunu	298	64.8	164	66.4
	Lisansüstü eğitim mezunu	102	22.2	68	27.5
Evlilik Süresi	6 ay- 1 yıl	35	7.61	8	3.2
	1 -5 yıl	110	23.91	96	38.9
	5-10 yıl	74	16.9	49	19.8
	10 + yıl	241	52.39	94	38.1
Sosyoekonomik Düzey	Düşük	14	3.04	10	4.1
	Orta	406	88.26	217	88.2
	Yüksek	39	8.48	19	7.7
Toplam		460	100	247	100

Veri Analizi

AFA için SPSS Statistics 26 paket programından; DFA için AMOS 21 programından yararlanılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında Yöntem ve İlhan (2018) tarafından geliştirilen 54 maddelik uzun forma ilişkin psikometrik değerlendirmeler incelenmiş ve orijinal ölçekteki her bir alt boyut için faktör yük değerleri en yüksek olan, ait olduğu faktör dışındaki diğer maddelerle faktörleşme eğilimi göstermeyen ve kuramsal olarak faktörleri en iyi temsil ettiği düşünülen 21 madde kısa form çalışması için aday madde havuzuna seçilmiştir. Çalışmanın bir sonraki aşamasında aday madde havuzuna seçilen maddelere ilişkin açıklayıcı faktör analizi yürütülmüştür. Elde edilen veriler ışığında, ilk çalışma grubundan bağımsız ikinci bir çalışma grubu üzerinde ölçek maddelerine ilişkin doğrulayıcı faktör analizi yürütülmüş ve madde analizleri yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığının değerlendirilmesinde Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı analiz edilmiştir. Ayrıca ölçüt bağıntılı geçerlik çerçevesinde, BGÖ Kısa Formunun ETÖ-KF ve EYÖ ile korelasyonel ilişkisi değerlendirilmiştir.

Etik Konular

Çalışma sürecinde, dürüstlük, açıklık, tarafsızlık ve akademik bütünlük ilkelerine bağlı kalınmış; veri toplama, analiz ve raporlama aşamalarında herhangi bir manipülasyon veya yanıltıcı uygulamaya yer verilmemiştir. Ayrıca, araştırmada Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen ilkelere tam uyum sağlanmış ve etik ihlallere mahal verilmemiştir. Araştırmanın amacı ile gönüllülük ve gizliliğe ilişkin esaslar Bilgilendirilmiş Onam Formu aracılığıyla katılımcılara açık ve anlaşılır bir şekilde iletilmiştir.

Bulgular

Analizlerin öncesinde verilere ilişkin uç değerler, normal dağılım ve çoklu doğrusallık gibi varsayımlar incelenmiştir. Verilerin normallik sayılsını karşılama durumunu değerlendirmek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Tablo 2'de belirtildiği üzere AFA çalışma grubunda ($n = 460$) analiz edilen 21 maddenin her birinin basıklık değerleri -0.74 ile 1.55 aralığında; çarpıklık değerleri -0.25 ile 1.46 aralığında değişmektedir.

Tablo 2

AFA Çalışma Grubunda BGÖ-KF Maddelerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Madde	Ortalama	Standart sapma	Basıklık	Çarpıklık
1	2.45	1.09	-0.65	0.31
2	2.30	0.99	-0.06	0.65
3	2.28	0.98	-0.03	0.67
4	2.16	1.04	0.22	0.82
5	1.58	0.65	0.50	0.88
6	2.05	0.91	0.15	0.73
7	1.81	0.8	0.59	0.89
8	1.71	0.73	1.27	0.99
9	2.55	1.2	-0.69	0.40
10	2.60	1.05	-0.63	0.25
11	1.97	0.98	0.54	0.96
12	1.67	0.95	1.55	1.46
13	2.50	1.11	-0.51	0.52
14	2.32	1.13	-0.50	0.55
15	2.89	1.11	-0.74	0.05
16	2.19	1.21	-0.48	0.72
17	2.41	1.23	-0.69	0.55
18	3.57	0.76	0.34	-0.25
19	2.80	1.03	-0.31	0.21
20	3.03	0.94	-0.17	0.00
21	3.09	0.84	0.45	0.08

Tablo 3

DFA Çalışma Grubunda BGÖ-KF Maddelerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Madde	Ortalama	Standart Sapma	Basıklık	Çarpıklık
1	2.52	1.06	-0.33	0.49
2	2.35	0.88	0.51	0.71
3	2.29	0.89	0.79	0.84
4	2.14	0.95	0.61	0.86
5	1.63	0.67	2.32	1.06
6	2.04	0.86	0.84	0.85
7	1.87	0.81	1.29	0.96
8	1.78	0.77	2.19	1.15
9	2.66	1.10	-0.53	0.29
10	2.74	1.04	-0.75	0.18
11	1.91	0.91	-0.04	0.78
12	1.59	0.81	1.41	1.33
13	2.49	0.99	-0.53	0.37
14	2.29	1.15	-0.64	0.51
15	2.74	1.11	-0.72	0.17
16	2.48	1.10	-0.70	0.32
17	2.74	0.98	-0.143	0.209
18	2.88	0.90	-0.172	-0.074
19	3.02	0.70	0.875	-0.104

Tablo 3’te belirtildiği üzere DFA çalışma grubunda ise analiz edilen 19 maddenin basıklık değerleri -0.72 ile 2.32 aralığında; çarpıklık değerleri -0.10 ile 1.33 aralığında değişmektedir. Bu doğrultuda verilerin yaklaşık olarak normal dağıldığı ve faktör analizleri için uygun olduğu değerlendirilmiştir (Kline, 2010).

Veri setinde herhangi bir aykırı değer olup olmadığını bulmak için katılımcıların z puanları hesaplanmıştır. AFA çalışma grubunda ($n = 460$) uç değer saptanmamışken; DFA çalışma grubunda ($n = 247$) bir katılımcı, uç değer ($z = 4.54$) olarak değerlendirilmiş ve veri setinden çıkarılmıştır. AFA öncesinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri .86 ($p < .05$) olarak bulunmuştur. Bartlett Küresellik testi değeri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 3603.05$, $p < .05$). Hem AFA hem de DFA öncesinde maddelerin inter-item korelasyon matrisleri incelendiğinde madde korelasyonlarının .90 altında olduğu görülmüştür. Bu durum, maddeler arasında aşırı yüksek ilişki bulunmadığını ve bu nedenle çoklu doğrusallık probleminin olmadığını ifade etmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Açımlayıcı Faktör Analizi

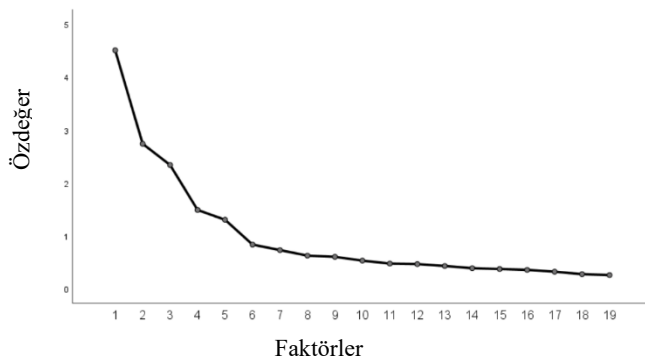
AFA yapılırken Maximum Likelihood Tahmin Metodu ve varimax döndürme metodu kullanılmıştır. “*Maximum Likelihood Tahmin Metodu faktör yüklerini tahmin ederek gözlemlenen korelasyon matrisinin bir popülasyondan örneklenme olasılığını maksimize etmektedir.*” (Tabachnick ve Fidell, 2013, s. 641). Bu yöntem, genelleştirilmiş çıkarımlar yapmaya ve değişkenler ile faktörler arasındaki en iyi uyumu belirlemeye olanak sağladığı için tercih edilmiştir. Varimax döndürme metodu, en yaygın kullanılan döndürme tekniklerinden biridir. Bu metod, faktörlerdeki yüksek yüklemelerin varyansını maksimize ederek, düşük yüklemeleri ise daha düşük hale getirerek faktörlerin daha sade bir yapıda olmasını amaçlamaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Böylece faktörler daha yalın bir ve kolay yorumlanabilir bir yapıda elde edilebilir.

Maddelerin faktörlere yüklenmesi için minimum değer .32 olarak belirlenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). AFA sonucunda orijinal ölçekten farklı olarak faktörlere yüklenen ya da birden fazla faktöre .32 ve üstü faktör değeri ile yüklenen iki madde veri setinden çıkarılmıştır. Bu iki madde haricinde diğer maddelerin orijinal ölçekle uyumlu şekilde ilgili faktörlere dağıldığı belirlenmiştir. Böylece toplam varyansın % 53.71’ini açıklayan, öz-değerleri 1.32 ile 4.96 arasında değişen beş faktörlü 19 maddelik yapıya ulaşılmıştır. Elde edilen ölçeğin faktörlere ilişkin öz değerleri, açıklanan varyans oranları ve toplam varyans değerleri Tablo 4’te, faktörlerin dağılımını gösteren yamaç birikinti grafiği ise Şekil 1’de sunulmuştur.

Tablo 4

Faktörlere İlişkin Özdeğer, Varyans ve Kümülatif Varyans Değerleri

Faktör	Özdeğer	% Varyans	% Kümülatif varyans
Faktör 1: Negatif çatışma davranışları	4.50	%21.02	%21.02
Faktör 2: Sevgi Haritası	2.73	%11.89	%32.91
Faktör 3: Ortak anlam ve affetme	2.33	%10.31	%43.22
Faktör 4: Duvar örne	1.48	%5.39	%48.62
Faktör 5: Savunma	1.3	%5.09	%53.71

Şekil 1. Ölçeğin faktör yapısını gösteren yamaç birikinti grafiği

Ölçek maddelerinin faktörlere dağılımı ve ortak faktör varyansları Tablo 5'te belirtilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde maddelerin faktör yük değerlerinin .40 ile .85 arasında değiştiği görülmektedir. Her bir maddenin toplam varyansın ne kadarının açıkladığını ifade eden ortak faktör varyansı değerleri ise .26 ile .76 arasında değişmektedir.

Tablo 5

Maddelerin Faktörlere Dağılımı ve Ortak Faktör Varyansları

Maddeler	f1	f2	f3	f4	f5	Ortak Faktör Varyansı
bg1. İhtiyaç duyduğumuzda eşimle tartışmalarımızı baştan alıp düzeltebiliriz.			.40			.35
bg2. Eşimle hedeflerimizin çoğu ortaktır.			.81			.71
bg3. Eşimle yaşama dair hayallerimiz benzer ve uyumludur.			.78			.68
bg4. Evliliğin nasıl olması gerektiğine dair eşimle benzer düşüncelere sahibiz.			.64			.58
bg5. Eşimin nelerden hoşlandığını çok iyi biliyorum.		.56				.34
bg6. Eşimin iç dünyası hakkında bilgiye sahibim.		.63				.44
bg7. Eşimin temel endişelerini biliyorum.		.77				.60
bg8. Eşimin umutlarını ve isteklerini bilirim.		.85				.76
bg9. Eşimle tartıştığımızda saldırgan olduğumu hissedirim.	.64					.46
bg10. Eşimle tartışırken genelde “sen her zaman “ veya “sen asla” gibi ifadeler kullanırım.	.65					.46
bg11. Tartışmalarımız sırasında eşimin kişiliğine yönelik olumsuz ifadeler kullanabiliyorum.	.75					.63
bg12. Tartışmalarımız sırasında hakaret edebiliyorum.	.68					.48
bg13. Kavgalarımız genellikle birden bire ortaya çıkar.	.41					.27
bg14. Eşimle tartıştığımızda sadece içime kapanır ve tek kelime etmem.				.69		.50
bg15. Ortamı biraz olsun sakinleştirebilmek için çoğunlukla susarım.				.79		.66
bg16. Eşimle tartışmaya girmektense sessiz kalmayı tercih ederim.				.78		.64
bg17. Suçlandığım konularla hiçbir ilgim yok.					.66	.47
bg18. Suçlandığım şeyler konusunda aslında suçlu olan ben değilim.					.84	.73
bg19. Evdeki problemler konusunda hatalı olan taraf ben değilim.					.67	.46

*f1: negatif çatışma davranışları; f2: sevgi haritası; f3: ortak anlam ve affetme; f4: duvar örme; f5: savunma

Faktörlerin birbirleriyle ilişkisini belirten Tablo 6 incelendiğinde genel olarak ilişkinin ustalarını (ortak anlam ve affetme ile sevgi haritası) ile ilişkinin felaketlerini (negatif çatışma davranışları, duvar örme, savunma) temsil eden alt boyutlar arasında ters yönlü ilişkiler olduğunu göstermektedir. Sadece sevgi haritası ve savunma alt boyutları arasında ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Negatif çatışma davranışları ile duvar örme alt boyutları arasında ise zayıf ama anlamlı bir negatif yönlü ilişki bulunmaktadır.

Tablo 6

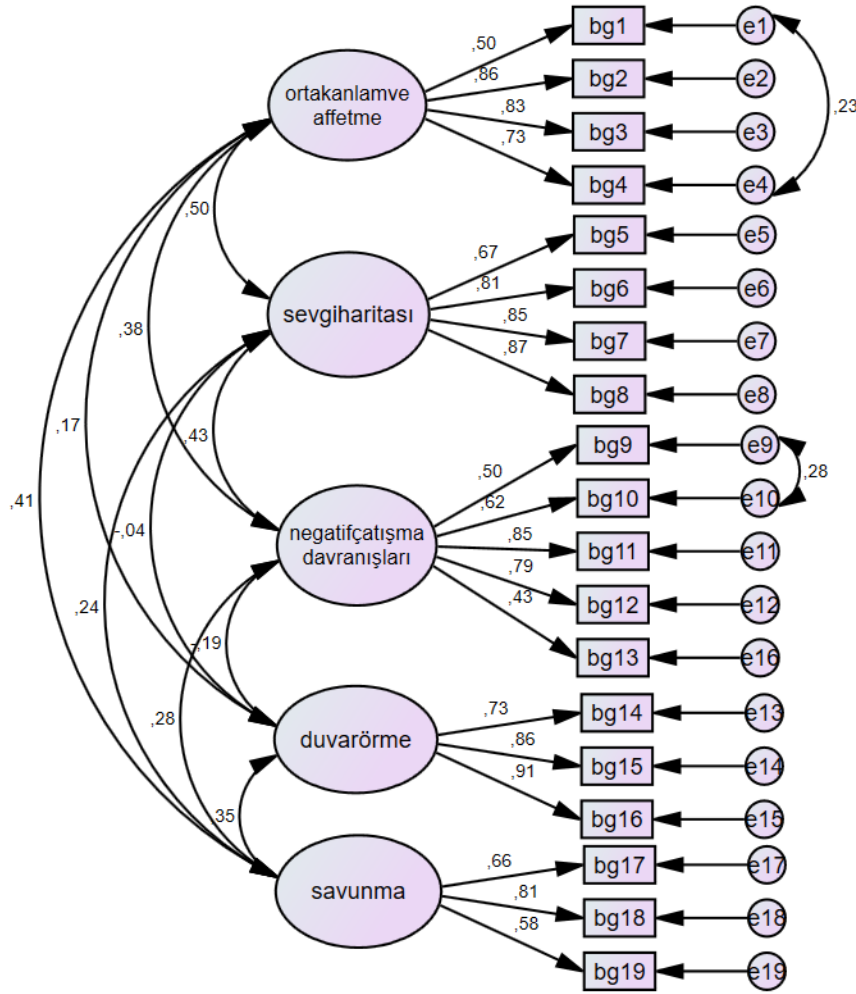
BGÖ-KF Alt Boyutları Arası Korelasyonel İlişkiler

Faktör	1	2	3	4	5
1.Ortak anlam ve affetme	1	.40**	-.37**	-.18**	-.26**
2.Sevgi haritası		1	-.15**	-.11*	-.02
3.Negatif çatışma davranışları			1	-.11*	.17**
4.Duvar örme				1	.19**
5.Savunma					1

* $p < .05$, ** $p < .01$

Doğrulamalı Faktör Analizi

Elde edilen ölçek yapısının doğruluğunu test etmek amacıyla ikinci bir çalışma grubu üzerinde DFA uygulanmıştır. Analiz sonrasında, modifikasyon indeksleri değerlendirilmiş ve öneriler doğrultusunda, aynı alt-boyutta yer alan bg1 ile bg4 ve yine aynı boyutta yer alan bg9 ile bg10 maddeleri arasında kovaryans tanımlanarak maddeler birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Sonrasında yapılan analizde ölçeğin ve alt ölçeklerin verilerle iyi bir uyum gösterdiği görülmüştür ($\chi^2 = 214.807$ ($p < .001$); $\chi^2/sd = 1.53$; $AGFI = .88$; $GFI = .91$, $CFI = .96$, $RMSEA = .047$). BGÖ-KF'nin 19 maddeden oluşan beş faktörlü yapısına ilişkin DFA modeli Şekil 2'de belirtilmiştir. Şekil 2 incelendiğinde BGÖ- KF ve alt ölçeklerine ilişkin standardize edilmiş madde katsayılarının .43 ile .91 arasında değiştiği görülmektedir.

Şekil 2. BGÖ-KF'nin 19 maddelik yapısını test eden DFA modeli

Madde Analizine İlişkin Bulgular

Ölçek maddelerinin, ait oldukları alt boyutlarla tutarlılığını değerlendirmek amacıyla madde-toplam korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, tüm maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının $r > 0.30$ olduğu görülmüştür ($p < .05$). Bu bulgu, maddelerin ilgili alt ölçeğin genel yapısıyla uyumlu olduğunu ve ölçeğin iç tutarlılığına olumlu katkı sağladığını göstermektedir.

Ölçek maddelerinin ayırt edicilik gücünü ve geçerliğini test etmek için %27'lik alt ve üst gruplar bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda alt grup ($\bar{x} = 34,17$, $ss = 3.46$) ve üst grup ($\bar{x} = 55.09$, $ss = 5.58$) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .00$). Bu, ölçek maddelerinin ölçmek istenilen özelliği başarılı bir şekilde ayırt ettiğini göstermektedir.

Ölçüt Bağımlı Geçerliğe İlişkin Bulgular

BGÖ-KF, Eş Tükenmişlik Ölçeği – Kısa Form (Çapri, 2013) ile pozitif yönde ($r = .74$, $p < .05$); Evlilik Yaşam Ölçeği (Tezer, 1996) ile negatif yönde ($r = -.80$, $p < .05$) ilişkilidir. Özetle BGÖ-KF'nin ölçüt bağımlı geçerliği

doğrulanmıştır. Buna göre katılımcıların BGÖ-KF'den aldıkları puanların artması, daha yüksek düzeyde eş tükenmişliği; daha düşük düzeyde evlilik doyumu ile ilişkilidir.

Demografik Değişkenlere Göre BGÖ-KF Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tablo 7 incelendiğinde BGÖ-KF puan ortalamalarının cinsiyete, evlilik süresine ve yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p>.05$). Ancak çocuk sahibi olan ve olmayan evli bireyler arasında anlamlı bir fark ortaya konmuştur ($p<.05$). Buna göre çocuk sahibi olmayan evli bireylerin ölçekten aldıkları puan ortalaması, çocuk sahibi olanlara göre daha düşüktür. Diğer bir ifadeyle çocuk sahibi olan evli bireylerin ilişkisel çözülme yaşama ihtimalleri çocuk sahibi olmayan evli bireylere göre daha fazladır.

Tablo 7

Demografik Değişkenlere Göre BGÖ-KF Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet		Yaş		Evlilik Süresi		Çocuk Sahibi Olma Durumu	
	Kadın	Erkek	≤35	>35	0-5 Yıl	5-10 Yıl	Çocuk Yok	Çocuk Var
<i>n</i>	156	91	142	105	105	142	77	170
BGÖ-KF $\bar{x}$	2.31	2.34	2.28	2.39	2.26	2.37	2.19	2.39
<i>ss</i>	.47	.46	.48	.44	.50	.44	.46	.45
<i>sig.</i>	.628		.089		0.77		.003*	

* $p<.05$

Güvenirliliğe İlişkin Bulgular

Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hem AFA hem de DFA çalışma grubunda analiz edilmiştir. AFA çalışma grubunda tüm ölçek için .80; *ortak anlam ve affetme* boyutu için .81, *sevgi haritası* boyutu için .80, *savunma* boyutu için .78, *duvar örme* boyutu için .81, *negatif çatışma davranışları* boyutu için .77 bulunmuştur. DFA çalışma grubunda ise tüm ölçek için .83; *ortak anlam ve affetme* boyutu için .82, *sevgi haritası* boyutu için .88, *savunma* boyutu için .71, *duvar örme* boyutu için .87, *negatif çatışma davranışları* boyutu için .78 bulunmuştur.

Tartışma

Gottman Çift Terapisi çerçevesinde, otuz yılı aşkın süredir evlilikleri mutlu ve istikrarlı olan çiftler ile mutsuz ve ilişkisel çözülmeye yakın olan çiftleri belirlemeye yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Araştırmalar genel olarak evlilik çatışmalarına ve bunların partnerler tarafından nasıl ele alındığına odaklanmıştır (Driver ve diğer., 2012). Kuramın geçerliği ve etkinliği birçok araştırma ile desteklenmiştir (Brigance ve diğer., 2023; Busby ve Holman, 2009; Rajaei ve diğer., 2019).

Gottman Çift Kuramında sağlıklı ve mutlu bir ilişkinin temel unsurları *Güçlü İlişki Evi* modeli ile vurgulanmıştır. Bu modelde partnerlerin birbirlerinin iç dünyalarını tanıması, ilgi ve beğeni paylaşımı, birbirlerine ve ilişkilerine karşı olumlu bakış açısı, çatışmaların yapıcı yönetimi ve ortak anlam yaratma yer almaktadır (Gottman ve Silver, 1999; Gottman ve Schwartz-Gottman, 2023). Bunların yanı sıra tartışmalara sert başlangıçlar yapmak, tartışmayı yapıcı bir şekilde yönlendirememek, çatışma sırasında Mahşerin Dört Atlısı olarak adlandırılan eleştiri, savunmacılık, aşağılama ve duvar örme davranış örüntülerine sıkça başvurmamak ve bu süreçler sonucunda, bir partnerin duygusal taşıma ya da bunalma yaşaması evlilik ilişkisinin istikrarını ciddi şekilde tehdit eden etkenlerdir. Mutsuz evliliklerde geçmiş anıların olumsuz şekilde hatırlanması, evliliğin boşanma ile sonuçlanma ihtimalini önemli ölçüde yordayan bir diğer göstergedir (Driver ve diğer., 2012; Gottman ve Silver, 1999).

Bu çalışma kapsamında, Gottman Çift Kuramını temel alan BGÖ'nün (Yöntem ve İlhan, 2018) kısa formunun geliştirilmesi ve bu formun psikometrik özelliklerinin evli bireylerden oluşan bir yetişkin çalışma grubunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. BGÖ-KF'nin yapı geçerliğini ortaya koymak yapılan analizler sonucunda toplam varyansın % 53.71'ini açıklayan, öz-değerleri 1.32 ile 4.96 arasında değişen beş faktörlü 19 maddelik yapı elde edilmiştir. Ölçek maddelerinin, faktörlere dağılımı orijinal ölçek ile uyumludur. Madde ayırt edicilik analizi ile ölçek maddelerinin ayırt edici nitelikte olduğu ortaya konmuştur. Madde-toplam korelasyonları, maddelerin ait oldukları faktörle tutarlı olduğunu göstermiştir. Yeni bir çalışma grubunda gerçekleştirilen DFA ile elde edilen yapı doğrulanmış ve ölçeğin iyi uyum değerleri gösterdiği ortaya konmuştur ($\chi^2 = 214.807$ ($p < .001$); $\chi^2/df = 1.53$; $GFI = .91$; $AGFI = .88$; $RMSEA = .047$; $CFI = .96$). Elde edilen bulgular BGÖ-KF'nin geçerlik ve güvenirlik analizlerinde yeterli düzeyde uyum sağlamış bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur. BGÖ-KF, Gottman Çift Terapisi kuramı temel alınarak evli bireylerin boşanma risklerini değerlendirmek amacıyla kullanılabilir.

Faktörler arasındaki ilişkiler incelendiğinde, kuramsal yapıyla uyumlu bir şekilde, genel olarak olumlu etkileşim örüntüleri (*ilişkinin ustaları*) ile olumsuz etkileşim örüntüleri (*ilişkinin felaketleri*) arasında negatif yönlü

ilişkilerin olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle, *ortak anlam ve affetme* alt boyutunun, diğer alt boyutlarla göreceli olarak daha güçlü ilişkiler sergilediği dikkat çekmektedir. Bu bulgu, Gottman ve Silver'ın (1999) güçlü ilişki kuramında vurguladığı ortak anlam yaratmanın ve affediciliğin, çiftler arası bağın güçlenmesinde önemli bir tampon işlev gördüğü yönündeki açıklamalarıyla örtüşmektedir. Şahan (2021) ise eşler arasında affediciliğin evlilik doyumu ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Ortak anlam yaratma ve affetme süreçlerinin hem olumlu etkileşimleri artırması hem de olumsuz örüntüleri dengelemesi, evlilik ilişkilerinin sürdürülebilirliği açısından önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Duvar örme ve savunma alt boyutları arasındaki düşük düzeydeki pozitif yönlü ilişki, kuramsal perspektifle tutarlı olarak bu iki davranış örüntüsünün birbirlerini tetikleyen veya destekleyen bir döngü oluşturabileceklerine işaret etmektedir. Bununla birlikte, duvar örme ile negatif çatışma davranışları alt boyutları arasındaki düşük düzeydeki negatif yönlü ilişki, çatışma sırasında partnerlerin iletişime kapalı davranışlarının, olumsuz iletişim örüntülerinin ortaya çıkmasını sınırlandırabileceğini göstermektedir. Ancak bu durum, çatışmayı çözmeye yönelik sağlıklı iletişim kurma olasılığını da azalttığından, her iki davranışın uzun vadede evlilik ilişkileri üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabileceği söylenebilir.

Katılımcıların BGÖ-KF puan ortalamalarının cinsiyet, yaş ve evlilik süresine göre değişmemesi ölçme aracının demografik değişkenlerden etkilenmeden, hedeflenen özelliği başarılı bir şekilde ölçtüğünü ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle BGÖ-KF'nin Gottman Çift Kuramından yola çıkarak ölçmeyi hedeflediği çift etkileşimleri (bireylerin çatışmada gösterdikleri iletişim örüntüleri, birbirlerinin iç dünyasına ilişkin bilgi sahibi olmaları, ortak bir hayat anlayışı oluşturmaları gibi) demografik yapılardan bağımsız bir şekilde kendini göstermektedir. Bu bulgu aynı zamanda BGÖ-KF'nin farklı gruplar için aynı yapıyı ölçtüğü anlamına gelmektedir. Bu, ölçeğin farklı gruplar arasında karşılaştırmalar yapmaya olanak sağladığını göstermektedir. Çocuk sahibi bireylerin, çocuksuz bireylere kıyasla ölçekten daha yüksek puan elde ettikleri görülmüştür. Bu bulgu, literatürde çocuk sahibi olmanın evli bireylerde tartışmaları ve stresi artırdığına dair araştırmalarla tutarlıdır (Grunow ve Evertsson, 2016; Huss ve Pollmann-Schult, 2019; Kaźmierczak ve Karasiewicz, 2019; Rauch-Anderegg ve diğer., 2019). Bu bağlamda, çocuk sahibi olmanın ilişki dinamiklerine olumsuz etkisi dolayısıyla çocuklu bireylerin ölçekten daha yüksek puan alması beklenebilir bir durumdur.

Ölçüt bağıntılı geçerlik için gerçekleştirilen analizler, BGÖ-KF puanları ile eş tükenmişliği ve evlilik doyumu arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Analizlere göre, katılımcıların BGÖ-KF'den aldıkları puanların artması, daha yüksek düzeyde eş tükenmişliği yaşamalarıyla ilişkilidir. Ayrıca, BGÖ-KF'den alınan puan arttıkça evli bireyler daha düşük düzeyde evlilik doyumu deneyimlemektedirler. Diğer bir ifadeyle çatışma sırasında negatif davranış örüntüleri (eleştiri, küçümseme gibi) arttıkça ve çiftin arasındaki ilişkiyi güçlü tutan ilişkisel süreçler zayıfladıkça (ortak anlam oluşturma, birbirlerini tanıma, tartışmayı onarma çabası gibi) evli bireylerin eş tükenmişliği yaşama ihtimallerinin yükseldiği, evlilik doyumlarının ise azaldığı görülmektedir. Benzer şekilde Tüysüz-Doğan (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, evli bireylerin BGÖ orijinal formdan aldıkları puanlar arttıkça romantik ilişki doyumlarının anlamlı düzeyde azaldığı görülmüştür. Bu bulgu, mevcut çalışmada elde edilen ölçüt bağıntılı geçerlik sonuçları ile de örtüşmektedir. Bu durum, BGÖ-KF'nin hem klinik değerlendirmelerde hem de önleyici psikolojik danışma süreçlerinde kullanılabileceğine işaret etmektedir.

BGÖ orijinal formunun boşanmayı tahmin etme gücü, Yapay Sinir Ağı, RBF Sinir Ağı ve Karar Ağacı algoritmaları ile test edilmiş ve boşanmayı %98.23 doğrulukla öngörebildiği gösterilmiştir (Yöntem ve diğer., 2019). Bu durum, ölçeğin kuramsal temele dayalı yapısının istatistiksel öngörü gücüyle de desteklendiğini göstermektedir. Geliştirilen kısa formun, bu kuramsal yapıdan sapmadan daha ekonomik bir ölçüm sunması, klinik uygulamalarda ve saha araştırmalarında kullanışlı bir alternatif oluşturabileceğini göstermektedir. Öte yandan, Gottman Çift Terapisine dayanan müdahale yaklaşımları ile ilişki kalitesini artırmayı amaçlayan çalışmalar (Rajaei ve diğer., 2019; Salehi ve diğer., 2024) evlilikteki olumsuz etkileşim örüntülerinin tespit edilmesinin, çiftlerle yapılan müdahale süreçlerinin etkinliğini artırdığını göstermektedir. BGÖ-KF gibi kısa ve amaca yönelik ölçme araçları, bu tür müdahalelerin planlanması aşamasında pratik bilgi sağlayabilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, bu çalışmada geliştirilen BGÖ-KF, güvenilirliği ve geçerliği kaybetmeden orijinal form ile eşdeğer psikometrik özellikleri taşımaktadır. Geliştirilen kısa formda, orijinal formun ölçmeye çalıştığı temel alt boyutlar korunmuştur. BGÖ-KF'nin daha az ifade içermesi nedeniyle katılımcılar için zaman tasarrufu ve uygulama kolaylığı sağlaması beklenmektedir. Böylece katılımcıların dikkat süreleri ve motivasyonları korunarak yüksek katılım oranının sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca, BGÖ-KF'nin araştırmacılar için de uygulama kolaylığı, veri yönetiminin basitleştirilmesi ve analiz sürecinde pratiklik sayesinde genel olarak verimlilik sağlayacağı düşünülmektedir. Bu özellikleriyle BGÖ-KF, hem katılımcılar hem de araştırmacılar için etkili ve faydalı bir ölçüm aracı olarak değerlendirilmektedir.

Çiftlerin boşanma ihtimalini ölçmek ilişkilerin dinamiklerini ve evlilik istikrarını tehdit eden risklerin anlaşılmasına yardımcı olabilir. Ölçeğin alt boyutlarının Gottman Çift Terapisinin önemli noktalarına değinmesi,

ilişkideki sıkıntılı alanların (örneğin, iletişim problemleri, ortak anlam yaratamama, çatışma yönetimi zorlukları vb.) belirlenerek, problem odaklı müdahaleler geliştirilmesine olanak sağlayabilir. Böylece ilişkilerin onarılmasına ve boşanmaların önlenmesine katkı sağlanabilir.

Bu çalışma bazı sınırlılıklar içermektedir. Öncelikle bu çalışmada verilerin büyük çoğunluğunun uygun örnekleme ile elde edilmesi, çalışma grubunun eğitim ve sosyoekonomik açıdan homojen bir yapıya sahip olmasına neden olmuştur. Bu durum, genel temsil edilebilirliği olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, BGÖ-KF çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmiş olmakla birlikte, çalışma grubunun sosyoekonomik ve eğitim düzeyi bakımından homojenliği, bu değişkenlere dayalı karşılaştırmalar yapılmasını engellemiştir. Gelecekteki araştırmalarda, ölçeğin farklı eğitim ve sosyoekonomik düzeylere sahip gruplarda da test edilmesi, geçerlik çalışmalarına önemli katkılar sağlayabilir. Son olarak bu ölçek, çift ilişkisini Gottman Çift Terapisi'nin tüm yönleriyle değerlendirme kapasitesine sahip değildir. Kuramın bazı kavramları ölçeğin alt boyutlarını oluşturmakta olup, bu durum ölçme aracının kapsam geçerliliği açısından bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında bu çalışmayı etkileyebilecek herhangi bir mali veya mali olmayan çıkar çatışmasının bulunmamaktadır.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler kurulunun 01.04.2024 tarihli 68282350/2024/6 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Kaynakça / References

- Bodenmann, G., Charvoz, L., Bradbury, T. N., Bertoni, A., Iafrate, R., Giuliani, C., Ranse, R., & Behling, J. (2007). The role of stress in divorce: A three-nation retrospective study. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(5), 707-728. <https://doi.org/10.1177/0265407507081456>
- Brigance, C. A., Waalkes, P. L., Freedle, A., & Kim, S. R. (2023). Gottman's sound relationship house and relational resilience through infertility for couples. *Journal of Marital and Family Therapy*, 50, 933-952. <https://doi.org/10.1111/jmft.12736>
- Busby, D. M., & Holman, T. B. (2009). Perceived match or mismatch on the Gottman conflict styles: Associations with relationship outcome variables. *Family Process*, 48(4), 531-545. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2009.01300.x>
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Çakmak, E. K. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çapri, B. (2013). Tükenmişlik ölçeği-kısa formu ile eş tükenmişlik ölçeği-kısa formu'nun Türkçe uyarlaması ve psikoanalitik-varoluşçu bakış açısından mesleki ve eş tükenmişlik ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1393-1418. <https://doi.org/10.12738/estp.2013.3.1576>
- Carrère, S., Brhlman, K.T., Coan, J.A., Gottman, J.M., & Ruckstuhl, L. (2000). Predicting marital stability and divorce in Newlywed couples. *Journal of Family Psychology*, 14(1) 42-58 <https://doi.org/10.1037//0893-3200.14.1.42>
- Cohen, L., Manion L. ve Morrison, K. (2021). Eğitimde Araştırma Yöntemleri. (N. Güler ve M. İlhan, Çev.) Pegem Akademi. (Orijinal eser 2017'de yayınlanmıştır).
- Driver, J. L., & Gottman, J. M. (2004). Daily marital interactions and positive affect during marital conflict among newlywed couples. *Family Process*, 43(3), 301-314. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2004.00024.x>
- Driver, J., Tabares, A., Shapiro, A. F., & Gottman, J. M. (2012). Couple interaction in happy and unhappy marriages: Gottman laboratory studies. In F. Walsh (Ed.), *Normal family processes: growing diversity and complexity* (4th ed., pp. 57-77). The Guilford Press.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkın, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47. <https://dusunenadamdergisi.org/storage/upload/pdfs/1587721786-tr.pdf>
- Fowler, C., & Dillow, M. R. (2011). Attachment dimensions and the four horsemen of the apocalypse. *Communication Research Reports*, 28(1), 16-26. <https://doi.org/10.1080/08824096.2010.518910>
- Gladding, S. T. (2018). Aile Terapisi: Tarihi, Kuram ve Uygulamaları (İ. Keklik ve İ. Yıldırım Çev. Ed.) Türk PDR Derneği. (Orijinal eser 2011'de yayınlanmıştır).
- Gottman, J. M. (1999). *The marriage clinic: A scientifically-based marital therapy*. W.W. Norton & Company.
- Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (1992). Marital processes predictive of later dissolution: behavior, physiology, and health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(2), 221-233. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.63.2.221>
- Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (2000). The timing of divorce: Predicting when a couple will divorce over a 14-year period. *Journal of Marriage and family*, 62(3), 737-745. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00737.x>
- Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (2002). A two-factor model for predicting when a couple will divorce: Exploratory analyses using 14-year longitudinal data. *Family process*, 41(1), 83-96. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2002.40102000083.x>
- Gottman, J. M., & Schwartz-Gottman (2023). Gottman method couple therapy. In: J. L. Lebow, & D. K. Snyder (Eds.), *Clinical handbook of couple therapy* (6th ed., pp. 386-386). The Guilford Press.
- Gottman, J. M., & Silver, N. (1999). *The seven principles for making marriage work*. Crown.
- Gottman, J. M., Coan, J., Carrere, S., & Swanson, C. (1998). Predicting marital happiness and stability from newlywed interactions. *Journal of Marriage and the Family*, 60, 5-22. <https://doi.org/10.2307/353438>
- Gottman, J. M., Cole, C., & Cole, D. L. (2019a). Gottman method couples therapy. In: J. L. Lebow, A. L. Chambers, & D. C. Breunlin (Eds.), *Encyclopedia of couple and family therapy* (1st ed., pp. 1319-1328). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-49425-8>

- Gottman, J. M., Cole, C., & Cole, D. L. (2019b). Four horsemen in couple and family therapy. In: J. L. Lebow, A. L. Chambers, & D. C. Breunlin (Eds.), *Encyclopedia of couple and family therapy* (1st ed., pp. 1212-1216). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-49425-8>
- Gottman, J.M., & Levenson, R.W. (1999), What predicts change in marital interaction over time? A study of alternative models. *Family Process*, 38, 143-158. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1999.00143.x>
- Grunow, D., & Evertsson, M. (2016). Couples' transitions to parenthood: *Analysing gender and work in Europe*. Edward Elgar Publishing.
- Hooper, A., Spann, C., McCray, T., & Kimberly, C. (2017). Revisiting the basics: Understanding potential demographic differences with John Gottman's Four Horsemen and emotional flooding. *The Family Journal*, 25(3), 224-229. <https://doi.org/10.1177/1066480717710650>
- Huss, B., & Pollmann-Schult, M. (2019). Relationship satisfaction across the transition to parenthood: The impact of conflict behavior. *Journal of family issues*, 41(3), 383-411. <https://doi.org/10.1177/0192513X19876084>
- Joaquim, R. M., Pereira, T. F. B., de Oliveira Vilela, L., Rodrigues, T. M. P., Brandino, A. M. D. S. M., & Caramaschi, S. (2018). Correlation of disgust and contempt expressions with conjugal dissatisfaction. *Journal of Behavioral and Brain Science*, 8(10), 562. <https://doi.org/10.4236/jbbs.2018.810034>
- Kavak, A. (2018). *Evlî bireylerde çatışma yönetimi ve evlilik doyumu*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kaźmierczak, M. & Karasiewicz, K. (2019) Making space for a new role–gender differences in identity changes in couples transitioning to parenthood. *Journal of Gender Studies*, 28(3), 271-287. <https://doi.org/10.1080/09589236.2018.1441015>
- Kleka, P., & Soroko, E. (2018). How to avoid the sins of questionnaires abridgement? *Survey Research Methods*, 12(2), 147-160. <https://doi.org/10.31234/osf.io/8jg9u>
- Kline, R. B. (2010). *Principles and practice of structural equation modeling*. The Guilford Press.
- Koğar, H. (2020). Development of a short form: methods, examinations and recommendations. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 11(3), 302-310. <https://doi.org/10.21031/epod.739548>.
- Koğar, H. (2022). Which scale short form development method is better? A Comparison of ACO, TS, and SCOFA. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 9(3), 583-592. <https://doi.org/10.21449/ijate.946231>
- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Occupational Behavior*, 2, 99-113.
- Pines, A. M., Neal, M. B., Hammer, L. B., & Ickson, T. (2011). Job burnout and couple burnout in dual-earner couples in the sandwiched generation. *Social Psychology Quarterly*, 74(4), 361-386. <https://doi.org/10.1177/0190272511422452>
- Rajaei, A., Daneshpour, M., & Robertson, J. (2019). The effectiveness of couples therapy based on the Gottman method among Iranian couples with conflicts: A quasi-experimental study. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 18(3), 223-240. <https://doi.org/10.1080/15332691.2019.1567174>
- Rauch-Anderegg, V., Kuhn, R., Milek, A., Halford, W. K., & Bodenmann, G. (2019). Relationship behaviors across the transition to parenthood. *Journal of Family Issues*, 41(4), 483-506. <https://doi.org/10.1177/0192513X19878864>
- Şahan, B. (2021). Does forgiveness affect marital satisfaction? *Spiritual psychology and counseling*, 6(3), 83-108. <https://doi.org/10.37898/spc.2021.6.3.146>
- Salehi, M., Nikoo Abkenar, B., & Rashidi, T. (2024). The effectiveness of gottman's systemic cognitive couple therapy on marital conflicts, communication patterns, and alexithymia in couples with marital conflict. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling*, 6(3), 145-152. <https://doi.org/10.61838/kman.jarac.6.3.16>
- Shapiro, A.F., & Gottman, J.M. (2005). Effects on marriage of a psycho-communicative educational intervention with couples undergoing the transition to parenthood: Evaluation at 5-year post intervention. *Journal of Family Communication*, 5(1), 1–24. https://doi.org/10.1207/s15327698jfc0501_1
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.

- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik yaşamı ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7. <https://doi.org/10.17066/pdrd.19981>
- Türkiye İstatistik Kurumu, TÜİK. (2024), *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2023-53707>
- Tüysüz Doğan, H. (2021). *Duygusal zekânın boşanma göstergeleri ve romantik ilişki doyumuyla ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Wu, Y., Tang, J., Du, Z., Chen, K., Wang, F., Sun, X., Zhang, G., & Wu, Y. (2025). Development of a short version of the perceived social support scale: based on classical test theory and ant colony optimization. *BMC Public Health*, 25(1), 232 -243. <https://doi.org/10.1186/s12889-025-21399-y>
- Yöntem, M. K. ve İlhan, T. (2018). Boşanma göstergeleri ölçeğinin geliştirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(41), 339-358. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.460646>
- Yöntem, M. K., Adem, K., İlhan, T., & Kılıçarslan, S. (2019). Divorce prediction using correlation based feature selection and artificial neural networks. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(1), 259-273.